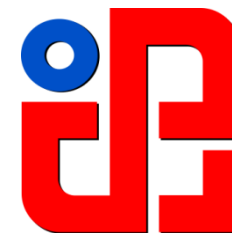




FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA
Departman za proizvodno mašinstvo



Tehnoekonomska optimizacija i preduzetništvo

Tema:

FINANSIJSKI PLAN

Dr Dejan Lukić

Finansijski plan

Finansijski plan ukazuje **da li je biznis ekonomski i finansijski opravdan? (Da li donosi dobit/profit?)**.

Većina finansijskih planova obuhvata:

- **Stanje sredstava koje organizacija predviđa za naredni poslovni period**
- **Način obezbeđenja sredstava/novca**
- **Očekivani nivo prodaje, troškova i profita**

Proces finansijskog planiranja u osnovi obuhvata:

- **Utvrdjivanje potreba za finansijskim sredstvima,**
- **Istraživanje raspoloživih finansijskih izvora**
- **Programiranje pribavljanja finansija, i**
- **Projektovanje uslova za njihovo korišćenje**

Finansijski plan obuhvata analizu sledećih delova biznisa:

- **Projekcija bilansa stanja**
- **Projekcija bilansa uspeha**
- **Novčani tok, odnosno tok sredstava**

Ocena biznis plana se vrši (najviše finansijskog dela):

- **Statičkom ocenom,**
- **Dinamičkom ocenom, i**
- **Senzitivnom ocenom.**

Finansijske poteškoće tokom životnog ciklusa malog preduzeća

| <i>RAZVOJNA FAZA</i> | <i>IZVORI FINANSIRANJA</i> | <i>POTENCIJALNI PROBLEMI</i> |
|----------------------------|--|--|
| <i>I Početna faza</i> | <i>Sredstva vlasnika/rodbina, prijatelji</i> | <i>Nedovoljna kapitalizacija, likvidnost</i> |
| <i>II Inicijalni rast</i> | <i>Sredstva vlasnika, bankarski krediti, krediti dobavljača i razvojnih fondova, investitori, lizing</i> | <i>Likvidnost, prekomerna proizvodnja</i> |
| <i>III Intenzivni rast</i> | <i>Prethodni izvori; dugoročno finansiranje od strane specijalizovanih institucija</i> | <i>Likvidnost, prekomerna proizvodnja, ograničeno dugoročno finansiranje</i> |
| <i>IV Stabilan rast</i> | <i>Prethodni izvori, emisija deonica</i> | <i>Gubitak kontrole</i> |
| <i>V Zrelost</i> | <i>Prethodni izvori</i> | <i>Održanje profitabilnosti</i> |
| <i>VI Opadanje</i> | <i>Nema zahteva za dodatnim izvorima</i> | <i>Opadanje profitabilnosti</i> |

Finansijski životni ciklus preduzetničke organizacije (7 faza)

- Faza tzv. „**semenskog kapitala**“ (seed capital) koji je u funkciji nastanka, razvoja i proučavanje preduzetničke ideje ili preduzetničkog projekta; proizvod ili usluga ovde, po pravilu, još nisu razvijeni ni do **probne faze**,
- Faza **početnog kapitala**, neophodnog za razvoj proizvoda, kada se on već nalazi u **probnoj proizvodnji i na pragu prodaje**,
- Faza **ranog kapitala** odnosi se na finansiranje trećeg investicionog stepena koji omogućava razvoj proizvoda i organizovanje **normalnog proizvodnog ciklusa**. Ovo je ujedno i prva faza razvoja („prva runda“) i svojevrsnog „**oživljavanja**“ organizacije,
- Faza „**druge runde**“ predstavlja četvrti investicioni stepen i kapital iz ove faze namenjen je postizanju **optimalnog obima proizvodnje**,
- U **petom investicionom stepenu**, u preduzetničku organizaciju stupa kapital za proširenje koji, u stvari, predstavlja kapital za **finansiranje rasta organizacije**. Ovim finansijskim sredstvima preduzetnik podržava sve oblike rasta organizacije,
- **Šesti investicioni stepen** povezan je sa kapitalom za **otkup preduzeća** koji bi trebao da omogući preduzetniku ili dotadašnjem vlasniku kupovinu udela u preduzeću, ali i mogućnost da istupi iz preduzetničkog posla i da ostvarenu kapitalnu dobit usmeri u druga poslovna područja i
- **Dodatni kapital** namenjen realizaciji **strategija preduzetničkog preokreta** u turbulentnim tržišnim uslovima privređivanja je vezan za **sedmu fazu**.

Vrste poslova i zahtevi za finansijskim sredstvima

Kratkoročna finansijska sredstva su

- *Kratkoročni bankarski krediti,*
- *Zaduživanje kod dobavljača,*
- *Avansiranje proizvodnje,*
- *Trgovački krediti i*
- *Uvozni i izvozni krediti.*

Dugoročna finansijska sredstva su

- *Dugoročni bankarski krediti,*
- *Trajni kapital,*
- *Rizični (venture) capital i*
- *Korišćenje lizinga, javnih sredstava i sl.*

Kratkoročna finansijska sredstva preduzetniku su potrebna kada:

- *Nabavlja, odnosno finansira nabavku sirovina, reprodukcionog materijala, rezervnih delova, inventara i drugih stavki koje pripadaju obrtnom kapitalu,*
- *Kratkoročno finansira svoje kupce,*
- *Isplaćuje poverioce,*
- *Premošćava sezonske „ispade“ likvidnih sredstava i*
- *Priprema proizvodnju za izvoz.*

Dugoročna finansijska sredstva preduzetniku su potrebna kada:

- *Razvija novi proizvod,*
- *Nabavlja novu proizvodnu opremu (uvodi nova tehnološka rešenja),*
- *Gradi poslovne objekte,*
- *Kupuje drugo preduzeće,*
- *Pripaja preduzeća ili se spaja sa drugim preduzećima,*
- *Kupuje franšizu ili licencu i*
- *Finansira tehnološku inovaciju.*

Bilans stanja

Bilans stanja pokazuje imovinu prema obliku i poreklu.

Aktiva-predstavlja imovinu *prema obliku u kome se nalazi.*

Pasiva-predstavlja imovinu *prema njenom poreklu.*

Bilans ravnoteže **AKTIVA=PASIVA**

AKTIVA=A)STALNA IMOVINA + B)OBRTNA IMOVINA

A)Stalna imovina (prava ili osnovna sredstva koja će duže vreme biti na raspolaganju preduzeću i čiji se efekat očekuje u periodu dužem od 1 god.):

- **Nematerijalna imovina** – sredstva bez fizičke supstitucije (koncesije, patenti, licence, itd.)
- **Dugoročni finansijski plasman** (kupovina akcija, dugoročnih obveznica, itd.)
- **Osnovna sredstva**
 - zemljište, šume, voćnjaci, vinogradi, osnovno stado, itd
 - građevinski objekti, transportna sredstva, saobraćajnice
 - oprema, mašine, alat, inventar

B)Obrtna imovina (gotovina i sredstva koja se mogu pretvoriti u gotovinu u roku od 1 god.):

- **Gotovina** – na računu ili lična sredstva
- **Kratkoročna potraživanja** (kupac treba da plati za isporučenu robu)
- **Zalihe** (roba na prodaju, sirovina i ambalaža, proizvoda u toku proizvodnje)
- **Kratkoročna ulaganja** (plasmani)

PASIVA=A)SOPSTVENI IZVORI + B)POZAJMLJENI IZVORI

A)Sopstveni izvori:

- *Solo (pojedinačni) kapital*
- *Partnerski ulozi*
- *Akcionarski kapital*

B)Pozajmljeni izvori (Dugoročne obaveze + Kratkoročne obaveze):

- *Dugoročne obaveze (duže od 1 godine)*
 - *Dugoročni krediti*
 - *Obaveze po dugoročnim hartijama od vrednosti*
- *Kratkoročne obaveze (koje treba izmiri u roku od 1 godine)*
 - *Dugovanja prema dobavljačima*
 - *Kratkoročni krediti*
 - *Primljeni avansi od kupaca*

Bilans stanja nam pokazuje:

- *Strukturu poslovne imovine (odnos stalnih i obrtnih sredstava)*
- *Strukturu kapitala (odnos sopstvenih i pozajmljenih sredstava)*
- *Stepen pokrića osnovnih sredstava preduzeća sopstvenim kapitalom*

Bilans uspeha

Bilans uspeha pokazuje da li je preduzeće uspelo da ostvari DOBIT.

BRUTO DOBIT= A) PRIHOD - B) RASHOD

NETO DOBIT=BRUTO DOBIT-POREZ NA DOBIT

A) PRIHODI:

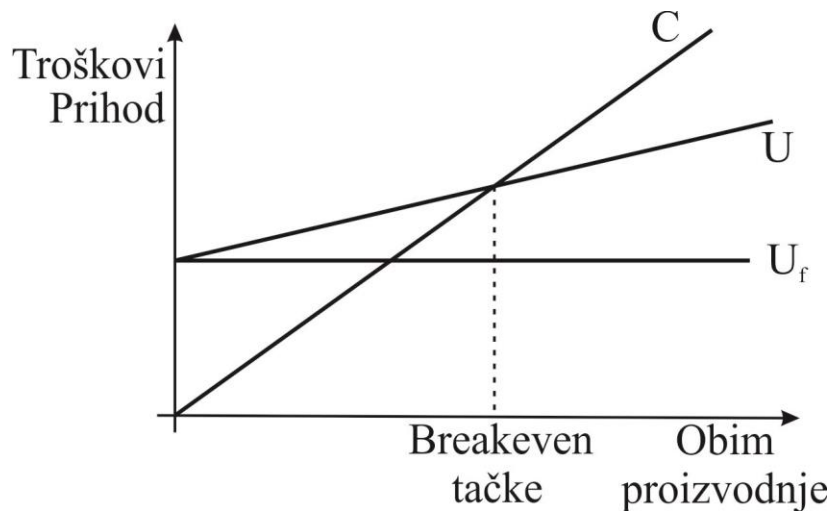
- *Prihod redovnog poslovanja (PRODAJA na domaćem tržištu i u inostranstvu)*
- *Prihodi od finansiranja*
- *Vanredni prihodi*

B) RASHODI:

- *Materijalni troškovi*
 - sirovina, ambalaža,
 - potrebni energenti (struja, gas, gorivo, voda, itd.)
 - materijal za investiciono održavanje
 - usluge transporta
 - ostali materijalni troškovi (maziva, sanitarni i kancelarijski mater., itd.)
- *Nematerijalni troškovi*
 - službena putovanja, javni prevoz, ishrana zaposlenih, reprezentacija, I dr.
 - troškovi neproizvodnih usluga (PTT, advokatske usluge, zdravstvene, itd.)
 - usluge knjigovodstva, i druge usluge
 - porezi nezavisni od rezultata (PIO, zdravstveno osiguranja, itd.)
 - ostali troškovi
- *Amortizacija*
- *Plate*
- *Kamate*

Breakeven analiza -Prag rentabilnosti (Prelomna tačka rentabilnosti)

Breakeven analiza, ukazuje na onaj obim proizvodnje na kojem se izjednačava realizovana vrednost proizvodnje (ukupni prihodi od prodaje) sa ukupnim troškovima. Prema tome, to je onaj stepen korišćenja proizvodnih kapaciteta na kojem preduzetnička organizacija (malo preduzeće) počinje da ostvaruje profit.



$$BEP = \frac{U_f}{PC - V_q}$$

- BEP - breakeven point (prelomna tačka rentabiliteta),
- U_f - fiksni troškovi,
- PC - prodajna cena,
- V_q - varijabilni troškovi,
- C - ukupan prihod,
- U - ukupni troškovi..